

Nr 43.

Godkänd av första kammaren den 5 mars 1946.

Godkänd av andra kammaren den 5 mars 1946.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående provisorisk förbättring av löneställningen för vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. jämte i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 28.)

Till Konungen.

I propositionen nr 3 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1946, föreslagit riksdagen att *dels* medgiva, att tillfälligt lönetillägg under budgetåret 1945/46 och provisoriskt lönetillägg under budgetåret 1946/47 må i huvudsaklig överensstämmelse med av chefen för finansdepartementet föreslagna grunder utgå till vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t, *dels* besluta om sättet för bestridande av de med berörda lönetillägg förenade kostnaderna, *dels ock* bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med vad i nämnda statsrådsprotokoll förordats medgiva överskridande under budgetåren 1945/46 och 1946/47 av genom riksdagens beslut maximerade anslag och anslagsposter, av vilka arvoden och andra ersättningar till icke-ordinarie personal utgå, samt att förordna om arvodestillägg åt befattningshavare, vilkas arvoden fastställts genom riksdagsbeslut.

I samband med Kungl. Maj:ts förslag har riksdagen till behandling förehått *dels* de två likalydande motionerna I:135 och II:236, i vilka hemställts, att riksdagen med anvisande av härtill behövlige medel måtte besluta, att det i Kungl. Maj:ts proposition nr 3 föreslagna tillfälliga lönetillägget under budgetåret 1945/46 och det provisoriska lönetillägget under budgetåret 1946/47 måtte tillerkännas även följande personal vid de statsunderstödda folkhögskolorna: rektorer, fast anställda ämneslärare, e. o. och vikarierande ämneslärare samt övningslärare med full tjänstgöring vid folkhögskolas huvudkurs,

dels ock de två likalydande motionerna I:163 och II:207, i vilka hemställts, att riksdagen måtte bevilja lärare vid lantbruks-, lantmanna-, lantushålls- och folkhögskolor samma provisoriska förbättring av löneställningen, som i propositionen föreslås för befattningshavare i statens tjänst m. fl.

Såsom departementschefen framhållit ha utgångspunkterna för den provisoriska löneförbättringen undergått vissa förskjutningar efter den nu gällande tilläggsregleringens utarbetande. Krigets avslutande har givit förhoppningar om en ekonomisk återhämtning, och det har ansetts försvarligt att man inriktar sig på en förbättring av löneställningen för statsanställda och med dem jämförliga löntagare, vilka under krigsåren kommit i relativt eftersatt ställning. Riktlinjer ha uppdragits för en allmän löneroglering i detta syfte. Därvid har även fastställts, att en minskning av dyrortsskillnaden i löneskalan bör efter-

strävas. En utgångspunkt har jämväl varit, att det nuvarande provisoriet med tillfälliga bartillägg vid den definitiva löne regleringen icke kommer att få någon motsvarighet i form av differentiering av lönerna efter behovsgrunder.

Den blivande löne reglering, som med dessa utgångspunkter för närvarande förberedes av 1945 års löne kommitté, har i betydande utsträckning återverkat på Kungl. Maj:ts förevarande förslag om provisorisk tilläggs reglering för nästa budgetår. Departementschefen har framhållit, att det av naturliga skäl bör tillses, att denna reglering icke föregriper den blivande definitiva löne regleringen utan hellre lämnar utrymme för en ytterligare förbättring. Även med beaktande härav har det funnits skäligt att låta den förnyade provisoriska förbättringen gå avsevärt längre än den nuvarande. Det har därvid förutsatts, att den definitiva löne regleringen skall komma att innebära en hoppresning av löneskalan icke blott såvitt angår dyrortsgraderingen utan även på det sätt, att de lägst avlönade få en procentuellt sett något större löne förbättring.

Det nu framlagda förslaget bygger huvudsakligen på dessa utgångspunkter och har efter överläggningar med vederbörande personalorganisationer godkänts av dessa. Om de provisoriska lönetilläggen för nästa budgetår uttalade riksdagen hösten 1945 vid behandlingen av propositionen angående skattegruppering m. m. att vid deras utformning önskemålet om minskad spännvidd mellan lönerna å dyrare och billigare ort i möjligaste mån borde tillgodoses. För att med siffror belysa tendensen i detta hänseende i Kungl. Maj:ts förslag må nämnas, att skillnaden i löner på dyraste (I) och billigaste (A) orter i löne klasserna 4 upp till 15 minskats från omkring 25 procent, räknat på löne beloppen i dyraste ortsgruppen, till 20 à 21 procent. Riksdagen medger, att regleringen erhåller den innebörd, som Kungl. Maj:t har föreslagit. Det provisoriska lönetillägget kommer alltså att omfatta hela löneskalan, och för den huvudsakliga delen av denna (4 löne klassen och högre lönelägen) kommer det att uppgå till årsbelopp av 720 respektive 690 och 660 kronor i ortsgrupperna A—C respektive D—F och G—I. Förnyad utbetalning av tillfälligt bartillägg skall under nästa budgetår icke ifrågakomma. Härvid förutsätter riksdagen, att grunderna för kristillägg skola erhålla oförändrad giltighet även för nästa budgetår. Till nämnda grunder återkommer riksdagen i annat sammanhang.

Kungl. Maj:ts förslag avser befattningshavare vid den civila och militära statsförvaltningen och det statsunderstödda kommunala skolväsendet. I åtskilliga motioner har yrkats, att lönetilläggs regleringen skall erhålla en vidare omfattning.

Vad angår lärare vid folkhögskolor, beträffande vilka yrkanden framställts, dels i de likalydande motionerna I:163 och II:207 och dels i de likalydande motionerna I:135 och II:236, vill riksdagen erinra, att dessa lärare erhöilo sin nuvarande löne reglering så sent som år 1942. Vid granskning av löne regleringens innebörd har riksdagen kommit till den uppfattningen, att skäl tala för löne förbättring i anslutning till den statliga lönetilläggs regleringen. Riksdagen är emellertid ej nu beredd att meddela beslut i ämnet. Bortsett från själva huvudfrågan föreligga vissa spörsmål av övervägande teknisk natur att lösa vid genomförande av en tilläggs reglering inom detta område med hänsyn till kursernas varierande längd och metoden för bestämmande av statsbidragets belopp i anslutning till löne förmånernas storlek. Hela frågan är av sådan beskaffenhet, att ställningstagande till densamma enligt riksdagens mening ej bör ske på yrkande av enskilda motionärer. Riksdagen förutsätter emellertid, att Kungl. Maj:t ägnar denna fråga uppmärksamhet och snarast möjligt framlägger de förslag i ämnet, som finnas påkallade.

Lantbruks-, lantmanna- och lanthushållsskolornas lärare, beträffande vilka yrkande jämväl framlagts i de nyssnämnda motionerna I:163 och II:207, erhöilo sin löneroglering samtidigt som folkhögskollärarna. Den är även uppbyggd på samma grunder och erhöil huvudsakligen samma innebörd. Vad riksdagen uttalat beträffande frågan om provisoriska lönetillägg åt lärare vid folkhögskolor äger motsvarande giltighet för lärarna vid ifrågavarande skolor. Vid Kungl. Maj:ts övcrvägande av spörsmålet bör uppmärksammas i vad mån lönebestämmelserna för jordbrukets yrkesskolor och lanthushållningsseminariet å Rimforsa böra påverkas av en eventuell förbättring av minimilönerna för ifrågavarande kategorier lärare.

Kungl. Maj:t har föreslagit en engångsutbetalning av ett tillfälligt lönetillägg, att utgå under innevarande budgetår vid sidan av den tidigare beslutade provisoriska löneförbättringen för detta budgetår. Beloppet föreslås bestämt till 300 kronor. Riksdagen har godkänt Kungl. Maj:ts förslag jämväl i denna del.

Riksdagen har bifallit Kungl. Maj:ts förslag jämväl i vad det avser den arvodesavlönade personalen och har ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot propositionen.

Under återopande av det anförda får riksdagen anmäla, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag, *dels* medgivit att tillfälligt lönetillägg under budgetåret 1945/46 må i huvudsaklig överensstämmelse med i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1946 föreslagna grunder utgå till vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t, *dels* beslutat, att utgifterna för tillfälligt lönetillägg skola bestridas beträffande befattningshavare vid de affärsdrivande verken eller vid av dessa övertagna företag eller inrättningar och befattningshavare hos statens pensionsanstalt från de medel, av vilka verkets utgifter i övrigt bestridas, samt beträffande andra befattningshavare från de anslag, som äro avsedda för tillfälligt lönetillägg, *dels* medgivit, att provisoriskt lönetillägg under budgetåret 1946/47 må i huvudsaklig överensstämmelse med i nämnda statsrådsprotokoll föreslagna grunder utgå till vissa befattningshavare i statens tjänst m. fl. enligt de närmare föreskrifter, som meddelas av Kungl. Maj:t, *dels* beslutat, att utgifterna för provisoriskt lönetillägg, i den mån de icke avse befattningshavare hos bank- och fondinspektionen eller sparbanksinspektionen, skola bestridas: beträffande befattningshavare vid de affärsdrivande verken eller vid av dessa övertagna företag eller inrättningar samt befattningshavare hos försäkringsinspektionen och statens pensionsanstalt ävensom befattningshavare med avlöning från luftfartsfonden från de medel, av vilka verkets eller institutionens utgifter i övrigt bestridas, beträffande befattningshavare vid statens hingstdepåer och stuteri samt å lantbruksstyrelsens stuteribyrå från det anslag, varav vederbörandes lön utgår, samt i fråga om andra befattningshavare från de anslag, som äro avsedda för provisoriskt lönetillägg, *dels ock* bemyndigat Kungl. Maj:t att i enlighet med vad i ovannämnda statsrådsprotokoll förordats medgiva överskridande under budgetåren 1945/46 och 1946/47 av genom riksdagens beslut maximerade anslag och anslagsposter, av vilka arvoden och andra ersättningar till icke-ordinarie personal utgå, samt att förordna om arvodestillägg åt befattningshavare, vilkas arvoden fastställts genom riksdagsbeslut.

Stockholm den 5 mars 1946.

Med undersätlig vördnad.